

וְנִהְיֶה "עַם יָד עֹלָה"
הַדּוֹפֵק "לֹא אֶהְיֶה לָּכֶם"

עַם בְּחוֹפֵשׁ נִשְׁמָה לָכֶם
מִה עֵיקָר וְאֵה טַפֵּל

בע"ה

דף פרשת שבוע – פרשת מטות-מסעי / בוריה שטרן

בפרשת מטות מסופר על בקשתם של ראובן וגד לקבל נחלה בעבר הירדן המזרחי, ולא כמו שאר העם – בעבר הירדן המערבי. הסיבה: "אֶרֶץ מִקְנֶה הוּא; וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה". כלומר האזור שם פורה ולשבטים אלו הרבה צאן ובקר ("מקנה" בלשון התורה), ולכן הם מבקשים להתנחל שם.

כדי שלא יחשבו שהם פורשים מן הציבור חלילה או יש להם כוונות לא טהורות, הם מציעים: "וְאַנְחֲנוּ נַחֲלֵץ חֲשִׁים, לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, עַד אֲשֶׁר אִם הִבִּיאֲנָם, אֶל מְקוֹמָם... לֹא נָשׁוּב אֶל בְּתִינוּ עַד הַתִּנְחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ".

מהי הצעתם של בני ראובן וגד? הקיפו את התשובה הנכונה:
א. קודם אנחנו נתיישב ורק אז עשרת השבטים האחרים
ב. קודם עשרת השבטים יתיישבו ורק אז נשוב אל בתינו

בני ראובן וגד אומרים "וְאַנְחֲנוּ נַחֲלֵץ חֲשִׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל".
כדי להבין את משמעות הפסוק – נבין את המילה "חשים":
תרגום אונקלוס – "ואנחנו נזדרז"
רשב"ם – נמהרים (צ"ל מהירים)

לפי המפרשים, חשים פירושו _____, כלומר חלוצים.
אז מה בעצם בני ראובן וגד מציעים בקשר למלחמה?
הקיפו את המשפט הנכון: נצטרף למלחמה כי אין לנו ברירה / נוביל את המלחמה.

עד כאן הכל נהדר. אלא שכאן ממשיכים בני ראובן וגד בפנייה למשה, ואומרים לו:
"גְּדַרְתָּ צֹאן נֶבְיָה לְמִקְנֵנוּ פֶּה, וְעָרִים לְטַפְנוּ".
חשבו מה הבעיה במשפט זה. העזרו בפירוש רש"י:
"חסים היו על ממנום יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו מקניהם לטפם. אמר להם משה: לא כן, עשו העיקר – עיקר, וטפל – טפל. בנו לכם תחילה ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם".

ואכן רואים כמה פסוקים אחר-כך, שמשה אומר: "בְּנוּ לָכֶם עָרִים לְטַפְכֶּם, וְגְדַרְתָּ לְצֹאֲנְכֶם".

השלימו:

וזה"ה "צט יד צל
הדופק" לא להתבלבל

צט בחופש נשיט לא
מה עיקר ומה טפל

לפי רש"י היה אצל בני ראובן וגד בלבול בין _____ ל _____. הם הזכירו קודם את ה _____ ורק
אחר כך את ה _____. משה מתקן אותם: "בְּנוּ לָכֶם עָרִים לְטַפְכֶּם, וּגְדַרְתִּי לְצִנְאָכֶם". קודם תדאגו
_____ ורק אחר כך ל _____.
תרמילון: רכוש / טפל / משפחה / עיקר / רכוש / משפחה.

גם בחיים אנחנו נוטים לפעמים לבלבל בין עיקר לטפל, שוכחים מה באמת חשוב לנו ומה פחות.
משל יפה לכך נמצא בסיפור הבא:

יום אחד הוזמן מרצה זקן בבית הספר למנהל ציבורי בארצות הברית לשאת הרצאה על הנושא
"תכנון זמן יעיל" בפני קבוצה של 15 מנהלים בכירים בחברות הגדולות ביותר בארצות הברית.
ההרצאה הייתה אחת מתוך חמש הרצאות ביום העיון שאורגן עבורם. למרצה ניתנה שעה אחת
"להעביר את החומר".

בעמדו בפני קבוצת האליטה הזו, שהייתה מוכנה לרשום כל מילה שתצא מפיו, העביר המרצה
הזקן את מבטו עליהם באיטיות ולאחר מכן אמר: "אנו עומדים לערוך ניסוי".
מתחת לשולחן שהפריד בינו לבין מאזיניו הוציא המרצה מיכל זכוכית גדול והניחו בעדינות לפניו.
לאחר מכן הוציא מתחת לשולחן כתריסר אבנים, כל אחת בגודל של כדור טניס, והניחן בעדינות,
אחת אחת, בתוך המכל.

כאשר התמלא המכל לגמרי ולא ניתן היה להוסיף עוד אבן אחת, הרים המרצה את מבטו
באיטיות ושאל: "האם המכל מלא?"
כולם השיבו "אכן". המרצה המתין מספר שניות ושאל: "האמנם?" ואז שוב התכופף והוציא
מתחת לשולחן כלי מלא אבני חצץ.
בקפדנות שפך את החצץ מעל האבנים וניער מעט את המכל. אבני החצץ הסתננו בין האבנים
הגדולות עד שירדו לתחתית המכל.
שוב הרים המרצה הזקן את מבטו ושאל את הקהל: "האם המכל מלא?" עתה החלו מאזיניו
המבריקים להבין את כוונתו.
אחד מהם השיב "כנראה שלא." "נכון" השיב המרצה הזקן. חזר והתכופף, והפעם הוציא מתחת
לשולחן סיר מלא בחול.
בתשומת לב שפך את החול אל תוך המיכל. החול מילא את החלל בין האבנים הגדולות ובין
החצץ.

פעם נוספת שאל המרצה את תלמידיו: "האם המיכל מלא?" הפעם ללא היסוס ובמקהלה השיבו
התלמידים המחוננים: "לא!"

"נכון" השיב להם המרצה הזקן. וכפי שציפו תלמידיו רבי העוצמה והיוקרה, הוא נטל את כד
המים שעמד על השולחן ומילא בהם את המכל עד לשפתו. המרצה הזקן הרים את מבטו אל
הקהל ושאל: "איזו אמת גדולה יכולים אנו ללמוד מניסוי זה?"

וזה"ל "עם יד עז
הדופק" לא להתבלבל

עם בחופש נשים לא
מה עיקר ומה טפל

בחושבו על נושא ההרצאה, השיב אחד הנועזים והזריזים שבין מאזיניו:

"אנו למדים שככל שנראה לנו שהיומן שלנו גדוש ומלא התחייבויות, אם באמת מתאמצים תמיד ניתן להוסיף עוד משימות ומטלות".

"לא", השיב המרצה הזקן. "לא זה. האמת הגדולה שמוכיח לנו הניסוי היא זו:

אם לא מכניסים למיכל קודם כל את האבנים הגדולות, לעולם לא נוכל להכניס אותן אחר כך".
דממה עמוקה השתררה באולם, כאשר כל אחד מנסה לתפוס את מלוא המשמעות של דברי המרצה.

הזקן התבונן בשומעיו ואמר:

"מהן האבנים הגדולות בחייהם? בריאותכם? המשפחה? ידידיכם? הגשמת חלומותיכם?
לעשות מה שאתם באמת אוהבים? להילחם למען מטרה נעלה? להינפש? לקחת זמן
לעצמכם?"

מה שחייבים לזכור הוא, שחשוב ביותר להכניס קודם כל את האבנים הגדולות בחיינו, כי אם לא נעשה זאת, אנו עלולים לפספס את החיים. אם ניתן עדיפות לדברים הקטנים (החצץ, החול) יתמלאו החיים בדברים הקטנים, ולא יישאר די מהזמן היקר שלנו כדי להשיג את הדברים החשובים באמת בחיים.

משום כך, אל תשכחו לשאול את עצמכם את השאלה: מהן האבנים הגדולות בחיי?

וכאשר תזהו אותן, הכניסו אותן ראשונות למיכל החיים שלכם".

בתנועת יד ידידותית בירך המרצה את מאזיניו ויצא באיטיות מן האולם.

אנחנו עומדים כעת לקראת החופש הגדול. גם בחופש חשוב מאוד לזכור מה עיקר ומה טפל, מהן האבנים הגדולות שאנו רוצים להכניס. זה יכול להיות החלטה להקפיד על תפילה אחת ביום, על כמה דקות עזרה בבית, לימוד יומי, השלמת פער בלימודים, חברים או כל דבר אחר. העיקר שנבחר ולא נמצא את עצמנו בסוף החופש מאוכזבים שהפכנו טפל לעיקר ועיקר לטפל...

לסיום נתייחס גם לפרשת מסעי:

בפרשה מתוארים מסעותיהם של בני ישראל במדבר. הלכו מנקודה א' לנקודה ב', המשכו ל- ג', עצרו מעט והלכו ל- ד' וכן הלאה.

מתיעוד זה אנו לומדים שהכול נרשם... אין "ללכת סתם". לכל הליכה צריכה להיות מטרה, יעד אליו רוצים להגיע.

גם לנו בחיים, הכל נרשם. אדם מושך אחריו חוט להיכן שהולך.

מאחלים לכם שתוכלו בסוף החופש להביט לאחור ולחייך על המסע שעברתם,

ולא חלילה להתחרט...

שיהיה חופש מבורך וניפגש בע"ה בתחילת שנת הלימודים הבאה!

וְנִהְיֶה "עַם יֵד עַל
הַדּוֹפֵק" לֹא לַהֲתַפְלֵל

עַם בְּחוֹפֵשׁ נִשְׁמָה לֹא
מֵה עֵיקָר וְנֵה טַפֵּל

חידות וחידודים / מוריה שטרן, צוות כתיבה חמ"ד יסודי

מצווה בפרשה – "כבולעו כך פולטו" (הכשרת כלים):

עם ישראל חוזר ממלחמה עם מדין, ומביא עימו שלל רב. כדי שיוכלו להשתמש בכלים של המדיינים, מלמד אותם משה כלל בסיסי בהכשרת כלים: "כבולעו כך פולטו". כלומר כמו שהכלי "בלע" את המאכל הטרף – כך הוא יתנקה ממנו. אם זה סיר בישול למשל, שבולע על ידי מים רותחים – יכשירו אותו במים רותחים (הגעת כלים). אם זו רשת צלייה למנגל, שבלעה על ידי אש – מכשירים אותה על ידי אש (ליבון), וכן הלאה.

מידה בפרשה - קדושת הלשון

הדיבור הוא החלק המיוחד את האדם מכל הנבראים. בדיבור מבטא האדם את מחשבותיו. בפרשת "מטות" מלמדת התורה שיש קדושה מיוחדת ללשון, לדיבור. מי שנודר, מתחייב לעשות משהו, חייב הוא לקיים את דברו, את נדרו: "אִישׁ כִּי יִדַּר נֶדֶר לֵה', או הִשָּׁבַע שֶׁבָעָה לְאַסֹּר אֶסֶר עַל נַפְשׁוֹ, לֹא יִחַל דְּבָרוֹ: כָּכָל הַיֵּצֵא מִפִּי, יַעֲשֶׂה".

מה חסר? השלימו מילים במקומות החסרים.

- א. אִישׁ כִּי יִדַּר _____ לֵה' או הִשָּׁבַע _____ לְאַסֹּר אֶסֶר עַל נַפְשׁוֹ - לֹא יִחַל דְּבָרוֹ. כָּכָל הַיֵּצֵא מִפִּי _____ " (ל', ג')
- ב. "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבְנֵי _____ וּלְבְנֵי _____, הֲאֵחִיכֶם יְבֹאוּ _____ וְאַתֶּם _____ " (ל"ב, ו')
- ג. "וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ _____, אֶת שֵׁשׁ עָרֵי _____ אֲשֶׁר תִּתְּנוּ _____ שְׁמֵהּ הָרָצָח; וְעָלֵיהֶם תִּתְּנוּ _____ עִיר" (ל"ה, ו')
- ד. "כִּי בָעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת _____ וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב _____ אֶל אֶרֶץ _____ " (ל"ה, כ"ח)
- ה. וְלֹא תִסָּב _____ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל _____ אֶל _____, כִּי אִישׁ _____ מִטָּה אֲבָתָיו _____ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ל"ו, ז')

בלשון הפרשה – כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

- א. בני גד ובני ראובן ביקשו ממשה להישאר בעבר הירדן המזרחי כי יש שם מרעה טוב לצאן שלהם והם רוצים שנחלתם תהיה שם (ל"ב, ה')

- ב. בני גד וראובן מתנדבים לצאת חלוצים למלחמה ולהיות בראש העם, ורק לאחר סיום המלחמה לשוב אל נחלתם, היכן שמחכות משפחותיהם וצאנם (ל"ב, י"ז)

- ג. כל שבט ייתן ללוויים ערים מהנחלה שלו כדי שהלוויים יוכלו לגור בהן, כי אין להם נחלה משל עצמם (ל"ה, ב')

וזה"ה "צט יד צל
הדופק" לא להתבלבל

צט בחופש נשים לא
מה ציקר ומה טפל

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים

הקשורות אחת לשנייה

מלקוח	6
אהרון הכהן	בשוגג
ערי מקלט	123 שנה
42	השבי
רוצח	ערי

תשובות

לשאלות

אתגר:

1. בפרשת
- ויצא, יעקב
- נדר לבנות
- בית לאלוקים
- במקום בו

מה נכון? כתבו נכון או לא נכון לגבי המשפטים הבאים

- א. אם אבא שומע את הנדר של ביתו הוא יכול להפר לה אותו – נכון / לא נכון
- ב. כל שבט בישראל שלח אלף לוחמים למלחמה מול מואב – נכון / לא נכון
- ג. ישראל לקחו בשבי את חמשת מלכי מדין – נכון / נכון נכון
- ד. מחנה בני ישראל היה בעברות מואב ליד ירדן יריחו – נכון / לא נכון
- ה. בקברות התאוה לא היה מים לעם לשתות – נכון / לא נכון

שאלות אתגר:

1. פרשה זו עוסקת בהלכות נדרים. מהם שני המקרים המתוארים בתורה, בהם מישהו נדר משהו בפועל?
2. איזה חפץ שייצורו תואר במקום אחר בחומש במדבר, בא לשימוש בפרשתנו?
3. מי מתואר בפרשה זו כאדם בעל כוח דיבור מיוחד, שבסוף נהרג בחרב?
4. אלו שש מתכות מוזכרות במפורש בפסוק אחד בפרשתנו?
5. איזו מצווה בפרשה זו כוללת מים ואש?
6. מה חולק לשני חצאים בפרשה זו?
7. מהם חמשת סוגי התכשיטים שמוזכרים בפסוק אחד בפרשה זו?
8. באיזה פסוק בפרשתנו מופיע שמן של תשע ערים שונות?
9. מיהם שני האנשים בפרשה זו. שהראו לעיר על שם עצמם?

- הוא ישן, ולתת מעשר מכל מה שיש לו לאלוקים (בראשית כ"ח, כ'). בפרשת חוקת, כשבני ישראל נתקלו באויב לא מוכר, הם נדרו להחרים את כל שלל המלחמה (במדבר כ"א, ב').
2. החצוצרות שהוכנו בפרשת בהעלותך (במדבר י', ב') באות לשימוש בפרשה זו (ל"א, ו').
 3. לבלעם הייתה יכולת מיוחדת לברך ולקלל (כ"ב, ו'), ובסופו של דבר הוא נהרג בחרב (ל"א, ח').
 4. כלי זהב, כסף, נחושת, ברזל, בדיל ועופרת נלקחו ממלחמת מדין (ל"א, כ"ב).
 5. הפסוק אומר שכדי להכשיר כלים שהשתמשו בהם באש, צריכים להעביר אותם באש, בעוד שכלים שהשתמשו בהם במים, צריכים לעבור הגעלה במים (ל"א, כ"ג).
 6. השלל שנלקח במלחמה חולק לשניים כשהחצי הראשון ניתן ללוחמים, והחצי השני לשאר העם (ל"א, כ"ז).
 7. פקודי החיל הציעו קרבן שכלל חמישה סוגי תכשיטים משלל המלחמה: אצעדה, צמיד, טבעת, עגיל וכומז (ל"א, נ').
 8. כשהשבטים ראובן וגד ביקשו לקבל את נחלתם בגדה המזרחית של הירדן, הם הזכירו תשע ערים: עטרות, דיבון, יעזר, נמרה, חשבון, אלעלה, שבם, נבו, בעון (ל"ב, ג').
 9. יאיר בן מנשה ונובך בנו ערים וקראו להן על שמם (ל"ב, מ"א-מ"ב).